

BOODSCHAP VAN PAUS FRANCISCUS VOOR DE WERELDDAG VAN DE MIGRANT EN DE VLUCHTELING 2018 14 januari 2018

*«Migranten en vluchtelingen
onthalen, beschermen, bevorderen en integreren»*

Beste broeders en zusters,

«De vreemdeling die in uw land verblijft zal je behandelen als een landgenoot. En jullie moeten hem beminnen als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdeling geweest in Egypte. Ik ben Jahwe uw God.» (Lv 19, 34).

Tijdens de eerste jaren van mijn pontificaat heb ik herhaalde malen mijn grote bekommernis uitgesproken over het trieste lot van veel migranten en vluchtelingen die wegvluchten voor oorlogen, vervolging, natuurrampen en armoede. Zonder aarzelen heb ik dit, sinds mijn bezoek aan Lampedusa op 8 juli 2013, met de hulp van de Heilige Geest en in gebed, geprobeerd te interpreteren als een “teken van de tijd”. Toen ik het nieuwe Dicasterie voor de Dienst aan de Integrale Ontplooiing van de Mens heb ingesteld, heb ik gewild dat een speciale sectie, onder mijn directe bevoegdheid en zolang als nodig, de bekommernis van de Kerk zou uitdrukken ten aanzien van migranten, vluchtelingen, landeigen interne migranten en slachtoffers van mensenhandel.

Elke migrant die aan onze deur klopt is een kans om Christus te ontmoeten, die zich altijd en overal identificeert met elke migrant, of die nu verwelkomd dan wel uitgesloten wordt.¹ Aan de moederlijke zorg van de Kerk vertrouwt de Heer elke mens toe die gedwongen wordt zijn eigen land te verlaten om op zoek te gaan naar een betere toekomst.² Die bekommernis geldt voor elke etappe van het migratieproces: vanaf het vertrek en gedurende de hele reis, vanaf de aankomst tot de terugkeer. Die grote verantwoordelijkheid wil de Kerk delen en samen met alle gelovigen dragen. Zij wil dit doen met alle mensen van goede wil die geroepen zijn om, ieder op zijn manier, genereus, snel, met wijsheid en inzicht antwoorden te zoeken op die vele uitdagingen van vandaag.

In dit verband willen wij opnieuw benadrukken dat «ons gemeenschappelijk antwoord vorm kan krijgen rond vier werkwoorden die gebaseerd zijn op de beginselen van de leer van de Kerk: *verwelkomen, beschermen, bevorderen en integreren*».³

Verwelkomen. Wanneer wij de huidige situatie bekijken betekent *verwelkomen* vóór alles: méér mogelijkheden creëren opdat migranten en vluchtelingen veilig en legaal het land van bestemming binnenkomen. Dit vraagt een concreet engagement om de toekenning uit te breiden en de modaliteiten voor humanitaire visa en visa voor gezinsherenigingen te vereenvoudigen. Tegelijk wens ik dat méér landen programma's uitwerken voor gezamenlijke private en gemeenschapssponsoring en humanitaire corridors openen voor de meest kwetsbare vluchtelingen. Bovendien zou het wenselijk zijn om speciale tijdelijke visa te voorzien voor mensen die vluchten voor conflicten in buurlanden. Collectieve en willekeurige uitwijzingen van migranten en vluchtelingen zijn geen adequate oplossing, vooral wanneer mensen teruggestuurd worden naar landen die het respect voor de waardigheid en de fundamentele rechten niet kunnen garanderen.⁴ Ik wil ook opnieuw het belang onderlijnen dat het eerste onthaal van migranten en vluchtelingen aangepast en waardig zou zijn. «Programma's die een verspreid onthaal voorstaan, zoals dit reeds op diverse plaatsen gebruikelijk is, lijken persoonlijke contacten te vergemakkelijken, bevorderen een betere dienstverlening en garanderen een beter succes».⁵ Het principe om de menselijke persoon centraal te stellen, zoals mijn geliefde voorganger Benedictus XVI met kracht verdedigde,⁶ verplicht ons altijd de

¹ zie: Mt. 25, 35.43.

² zie: Pius XII, Apostolische Constitutie *Exsul Familia*, Deel I, 1 augustus 1952.

³ *Toespraak tot de deelnemers van het Internationaal Forum "Migraties en Vrede"*, 21 februari 2017.

⁴ zie: Tussenkomst van de Permanente Vertegenwoordiger van de Heilige Stoel op de 103de Sessie van de Raad van het IOM, 26 november 2013.

⁵ *Toespraak tot de deelnemers van het Internationaal Forum "Migraties en Vrede"*, 21 februari 2017.

⁶ zie: Encycliek *Caritas in veritate*, 47.

persoonlijke veiligheid te laten primeren op de nationale veiligheid. Daaruit volgt hoe noodzakelijk het is om een adequate vorming te voorzien voor mensen die belast zijn met de grenscontroles. De omstandigheden waarin migranten, asielzoekers en vluchtelingen verkeren vereisen dat hun persoonlijke veiligheid en de toegang tot de elementaire dienstverlening gewaarborgd worden. In naam van de menselijke waardigheid – die elke mens afzonderlijk toekomt – moet men zich inspannen om voorkeur te geven aan alternatieve oplossingen in plaats van mensen, die een land binnenkomen zonder toestemming, op te sluiten.⁷

Beschermen. Het tweede werkwoord – *beschermen* – houdt een hele reeks acties in die betrekking hebben op de verdediging van de rechten en de waardigheid van de migranten en vluchtelingen, ongeacht hun migratiestatut.⁸ Die bescherming begint in het land van oorsprong en houdt in dat er correcte en onbetwistbare informatie ter beschikking gesteld wordt vooraleer mensen vertrekken. Dit moet mensen preventief beschermen tegen illegale rekruteringspraktijken.⁹ In de mate van het mogelijke, moet die bescherming ook in het immigratieland een vervolg krijgen via een doeltreffende consulaire begeleiding; via het recht dat mensen steeds in het bezit kunnen blijven van hun persoonlijke identiteitsdocumenten; via een billijke toegang tot de rechtsspraak; door te voorzien dat mensen een persoonlijke bankrekening kunnen openen en hen een vitaal levensminimum gegarandeerd wordt. Wanneer zij erkend en daadwerkelijk gevaloriseerd worden, vormen de competenties en de vaardigheden van migranten, asielzoekers en vluchtelingen een werkelijk menselijk kapitaal voor het gastland.¹⁰ Daarom, en uit respect voor hun waardigheid, wens ik dat hen in hun aankomstland de bewegingsvrijheid, de toegang tot tewerkstelling en tot de telecommunicatiemiddelen worden toegekend. Er zijn ook mensen die wensen terug te keren naar hun land. Ten aanzien van hen wens ik het belang te onderlijnen om professionele en sociale integratieprogramma's op te zetten. De Internationale Conventie inzake de rechten van het kind biedt een universele juridische basis ter bescherming van minderjarige migranten. Men moet elke vorm van opsluiting omwille van hun migratiestatus voorkomen en voorzien dat zij gewoon toegang krijgen tot het basis- en secundair onderwijs. Ook wanneer zij meerderjarig worden is het nodig hen een permanent verblijf

⁷ zie: Tussenkomst van de Permanente Vertegenwoordiger van de Heilige-Stoel op de 20ste Sessie van de Raad voor de mensenrechten, 22 juni 2012.

⁸ zie: Benedictus XVI, Encycliek *Caritas in veritate*, 62.

⁹ zie: Pauselijke Raad voor de Pastoraal ten aanzien van Migranten en Mensen onderweg, Instructie *Erga migrantes caritas Christi*, n. 6.

¹⁰ zie: Benedictus XVI, *Toespraak tot de deelnemers van het 6de Wereldcongres inzake de pastoraal voor migranten en vluchtelingen*, 9 november, 2009.

te verzekeren en de gelegenheid dat zij hun studies verder kunnen zetten. Voor niet-begeleide minderjarige migranten is het belangrijk programma's te voorzien voor een tijdelijke opvang of voor een plaatsing.¹¹ Het universeel recht op een nationaliteit moet erkend en effectief verzekerd worden voor alle kinderen bij hun de geboorte. Sommige migranten en vluchtelingen zijn staatloos. Die staatloosheid kan gemakkelijk vermeden worden dankzij een «wetgeving inzake burgerschap die zich conformeert aan de fundamentele principes van het internationaal recht».¹² Het migratiestatuuat mag de toegang tot medische zorg en tot pensioenstelsels niet beperken, net zomin als de overdracht van hun bijdragen in geval van terugkeer naar hun land.

Bevorderen betekent essentieel dat alle migranten en vluchtelingen en de gemeenschappen die hen onthalen de kans krijgen zich volledig en in alle dimensies als persoon te realiseren naar het beeld dat de Schepper met de mens gewild heeft.¹³ Hier moeten wij ook de religieuze dimensie haar juiste waarde toekennen. Dat betekent men aan mensen van buitenlandse oorsprong in hun nieuwe land de waarborg biedt om hun godsdienst vrij te belijden en uit te oefenen. Veel migranten en vluchtelingen hebben capaciteiten die erkend en gevaloriseerd moeten worden. Aangezien «de menselijke arbeid van nature bedoeld is om volkeren te verenigen»¹⁴, moedig ik iedereen aan om te ijveren voor een socioprofessionele integratie van migranten en vluchtelingen; om te garanderen dat iedereen – asielzoekers inclusief – de kans krijgt te werken; om taal- en burgerschapsvorming op te zetten en een vorming die specifiek aangepast is aan hun taal van oorsprong. De inschakeling van minderjarige migranten in productieactiviteiten moet gereguleerd om misbruik te voorkomen en opdat niets hun normale groei en ontwikkeling zou schaden. In 2006 beklemtoonde Benedictus XVI hoe in de context van migratie, het gezin bij uitstek «de plaats is en de voedingsbodem van de cultuur die men beleeft en de factor om zich waarden toe te eigenen».¹⁵ De integriteit van het gezin moet altijd bevorderd worden, onder meer door de gezinshereniging te bevorderen – met grootouders, broers en zussen en kleinkinderen – zonder die ondergeschikt te maken aan economische capaciteiten. Gehandicapte migranten, asielzoekers en vluchtelingen verdienen de allergrootste ondersteuning. Wij loven de inspanningen die veel landen tot nog toe hebben gedaan inzake internationale samenwerking en humanitaire hulp. Tegelijk zou

¹¹ zie Benedictus XVI, *Boodschap voor de Werelddag van de Migrant en de Vluchteling*, 2010, en S. Tomasi, *Interventie van de permanente Vertegenwoordiger van de Heilige Stoel tot de 26ste gewone Sessie van de Raad voor de Mensenrechten inzake de mensenrechten voor migranten*, 13 juni 2014.

¹² Pauselijke Raad voor de Pastoraal ten aanzien van migranten en vluchtelingen *Cor Unum, Christus ontvangen in de vluchtelingen en in mensen die met geweld ontworteld zijn*, 2013, n. 70.

¹³ zie Paul VI, Encycliek *Populorum progressio*, n. 14.

¹⁴ Johannes-Paulus II, Encycliek *Centesimus annus*, n. 27.

¹⁵ Benedictus XVI, *Boodschap voor de Werelddag van de migrant en de vluchteling*, 2007.

ik wensen dat er bij de verdeling van deze hulp rekening zou worden gehouden met de noden – bv. de medische, sociale, educatieve – van de ontwikkelingslanden die een grote instroom van vluchtelingen en migranten kennen. En ik zou wensen dat die hulp gebracht wordt naar de lokale gemeenschappen die zeer kwetsbaar zijn en materiële schaarste kennen.¹⁶

Het laatste werkwoord “integreren” verwijst naar de kansen tot interculturele verrijking die geboden worden door de aanwezigheid van migranten en vluchtelingen. Integratie is geen «assimilatie die de eigen culturele identiteit doet vergeten of opheft. Het is eerder zo dat het contact met de andere de gelegenheid biedt het “geheim” van de andere te ontdekken en zich te openen voor hem of haar door al het waardevolle van de andere te ontvangen. Integratie betekent de andere beter leren kennen. Dit is een proces van lange adem. Dit proces beoogt samenlevingen en culturen steeds méér te vormen als een spiegel van de vele gaven die God aan de mensen geeft».¹⁷ Dit proces kan versneld worden wanneer men het burgerschap toekent losgekoppeld van economische en taalcapaciteiten en wanneer men aan migranten die reeds een langdurige aanwezigheid in het land kunnen doen gelden een speciale regularisatieprocedure aanbiedt. Ik wil uitdrukkelijk de noodzaak benadrukken om, in alle gevallen, een cultuur van ontmoeting te bevorderen door de gelegenheden voor culturele uitwisselingen te vermenigvuldigen, door geslaagde voorbeelden van integratie in kaart te brengen en te communiceren en door programma’s op te zetten die plaatselijke gemeenschappen voorbereiden op een integratieproces. Ik moet heel in het bijzonder de nadruk leggen op de situatie van vreemdelingen die gedwongen worden hun land te verlaten omwille van humanitaire crisissituaties. Die mensen vragen dat men hen een gepaste bijstand zou verzekeren en professionele re-integratieprogramma’s in hun land van oorsprong.

In de lijn van haar pastorale traditie is de Kerk bereid zich direct te engageren om al de hier voorgestelde initiatieven te realiseren; maar om tot de verwachte resultaten te komen is de eigen bijdrage van de politieke en civiele gemeenschap wel onontbeerlijk.

Tijdens de Top van de Verenigde Naties in New York op 19 september 2016 hebben de wereldleiders duidelijk hun wil uitgesproken te ijveren om het leven van migranten en vluchtelingen te redden en om hun rechten te beschermen door op lokaal niveau de verantwoordelijkheden te delen. Vanuit die bedoeling

¹⁶ Pauselijke Raad voor de Pastoraal van de Migrant en Mensen onderweg Cor Unum, *Christus verwelkomen in de vluchtelingen en ontheemden*, 2013, nn. 30-31.

¹⁷ Johannes-Paulus II, *Boodschap voor de Wereld van de Migrant en de Vluchteling 2005 - 24 november 2004*.

hebben de Staten zich geëngageerd om voor het einde van 2018 twee globale akkoorden op te stellen en te bekrachtigen (*Global Compacts*), het ene gewijd aan de vluchtelingen en het andere aan de migranten.

Beste broeders en zusters, in het licht van de wegen die wij hier inslaan, vormen de komende maanden een bijzondere gelegenheid om die concrete acties – die ik hier met vier werkwoorden heb voorgesteld – overal bekend te maken en voor te leggen. Ik nodig u dus uit alle gelegenheden te benutten deze boodschap te delen met alle politieke en sociale leiders en actoren die in deze materie betrokken zijn of bereid zijn mee te werken aan de *démarche* om die twee globale akkoorden (*Global Compacts*) goed te keuren.

Vandaag op 15 augustus vieren wij het hoogfeest van de Heilige Maria ten Hemel Opgenomen. De Moeder van God heeft zelf de last van de ballingschap beleefd¹⁸; liefdevol heeft zij de weg van haar Zoon gevolgd tot aan het Kruis. Nu deelt zij in Zijn glorie. Mogen wij de hoop van alle migranten en vluchtelingen ter wereld en de betrachtingen van de gemeenschappen die hen ontvangen aan haar moederlijke tussenkomst toevertrouwen. Zo leren wij allen, volgens het grootste gebod van God, de andere die vreemdeling is, te beminnen zoals onszelf.

Vaticaan, 15 augustus 2017 Hoogfeest van Maria ten Hemel Opgenomen.

¹⁸ zie Mt 2, 13-15.